

Reznik O.M.

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor of the Department
Administrative, Commercial Law and Financial and Economic Security
Educational and Scientific Institute of Law of Sumy State University, Ukraine

**FOREIGN EXPERIENCE OF THE ACTIVITIES OF LAW
ENFORCEMENT BODIES ENSURING FINANCIAL AND ECONOMIC
SECURITY¹**

Резнік О.М.

к. ю. н., доцент кафедри адміністративного, господарського
права та фінансово-економічної безпеки,
Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету

**ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ**

The article is devoted to the analysis and research of foreign experience of law enforcement agencies' activity in providing financial and economic security of the state with the purpose of its further adaptation to modern conditions of the national economy of Ukraine.

Key words: financial and economic security; law enforcement agency; Foreign experience; system of bodies ensuring economic security of the state.

Стаття присвячена аналізу та дослідженню зарубіжного досвіду діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки держави з метою подальшої його адаптації до сучасних умов національної економіки України.

---

¹ Виконано в рамках проекту № 0116u006814 (супровідний лист № 01/15.06/3278 від 19.08.2016 р.)

Ключові слова: фінансово-економічна безпека; правоохоронний орган; зарубіжний досвід; система органів що забезпечують економічну безпеку держави.

Постановка проблеми. На даний час у світі існують різні моделі забезпечення економічної безпеки держави, відмінності між ними пояснюються наявністю різних акцентів у розумінні сутності поняття «фінансово-економічна безпека держави». Світова практика свідчить, що питання забезпечення національної економічної безпеки розглядаються в одних державах у рамках самостійної концепції (США, Казахстан, Білорусія), в інших – як складова частина більш широкої доктрини національної (державної) безпеки (Франція, Китай, Японія).

Дослідження державної політики забезпечення національної безпеки провідних країн світу в умовах інтеграційних процесів дозволяє виявити деякі тенденції у її формуванні та здійсненні, що дає можливість використовувати цей досвід для України.

Ступінь розробленості проблеми. Питання дослідження економічної безпеки, оцінка теоретичних підходів до забезпечення її належного рівня привертають увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: О. Барановський, А. Бесчастний, О. Власюк, Б. Губський, В. Кириленко, В. Мартиненко, В. Онищенко, О. Ю. Харазішвілі, О. Шевчук, О. Юркевич та ін.

Мета статті – дослідити та проаналізувати міжнародний досвід діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки держави з метою подальшої його адаптації до сучасних умов національної економіки України.

Виклад основного матеріалу. У багатьох країнах підходи до забезпечення національної економічної безпеки не виділяються в самостійну концепцію, але, по суті, знаходять своє відображення в орієнтирах і напрямках державної політики (Німеччина, Великобританія, Італія, Канада, Бразилія, Індія). У ряді країн (США, Франція, Казахстан) питання економічної безпеки

відображені в спеціальних документах, однак у більшості держав вони прописані законодавчо у вигляді заходів, що сприяють забезпеченню стабільності, стійкості й незалежності національної економіки, а також протидіючому дестабілізуючому впливу внутрішніх і зовнішніх умов і факторів.

Цікавим та корисним для України є позитивний досвід діяльності правоохоронного органу Італії, що забезпечує фінансово-економічну безпеку - італійської фінансової гвардії. Фінансова гвардія (ФГ) Італії це спеціальне воєнізоване формування, призначене для захисту фінансових, економічних і військово-політичних інтересів держави. Ця країна має потужну воєнізовану правоохоронну структуру, що спеціалізується на всіх видах економічних злочинів.

Основні завдання Фінансової гвардії Італії: податковий контроль; нагляд за акцизами; митний контроль, контроль витрачання державних коштів; протидія організованій злочинності; фальшивомонетництво; запобігання та протидія шахрайству в системі Євросоюзу; нагляд за законністю при проведенні державних закупівель, розміщенні замовлень, проведення торгів; захист патентів, авторських прав, в т.ч. захист національної продукції та італійських торгових марок; захист культурної та археологічної спадщини Італії; організація взаємодії з іншими правоохоронними, контролюючими органами країни [1].

Відповідно до ст. 57 кримінального кодексу фінансова гвардія в межах своєї компетенції виконує ще й функції кримінальної поліції, підкоряючись при цьому судовій владі. Вона має право організовувати збір необхідної інформації, вести слідство за фактами злочинів, проводити обшуки, арешти і затримання підозрюваних осіб [2].

З огляду на вищевказане можна зробити висновок, що Фінансова гвардія Італії послідовно і досить успішно відстоює фінансові, економічні та військово-політичні інтереси держави, є важливою складовою системи національної безпеки Італії. Запозичення італійського досвіду дозволить

отримати більш об'ємний та чіткий погляд на європейську модель забезпечення демократичних конституційних принципів у роботі правоохоронних органів, що допоможе знайти оптимальні способи регулювання роботи правоохоронних органів в Україні під егідою верховенства права.

Німеччина бачить забезпечення своєї економічної безпеки в підтримці економічного і соціального прогресу, демократизації в Європі і в усьому світі, захисту від економічного шантажу, забезпеченні свободи торгівлі і доступу до сировинних ресурсів та ринків в рамках справедливої світової економічної системи.

В систему органів, що забезпечують безпеку Німеччини, в тому числі економічну, входять: 1) органи розвідки (федеральна розвідувальна служба і відомство розвідки бундесверу); 2) органи контррозвідки (відомство по охороні Конституції, відомство з охорони конституції в землях військова контррозвідка, спеціальні підрозділи та групи прикордонної охорони МВС, особливі формування Відомства кримінальної поліції в федерації та землях, служби безпеки Міністерства економіки, інших міні Міністерством, великих компаній і фірм) [3].

Законодавство Німеччини визначає ряд принципів організації системи органів, що забезпечують економічну безпеку: розподіл функцій розвідувальних, контррозвідувальних і поліцейських органів; обов'язковість визначення законом завдань і повноважень кожного з них, а також оперативних методів і засобів, якими він може користуватися; здійснення розвідувальної та контррозвідувальної діяльності окремо від оперативно-слідчої; механізм щодо забезпечення координації всіх органів, що забезпечують безпеку держави - наявність спеціальних органів і нормативно-правової бази; система парламентського та урядового контролю за діяльністю спецслужб, яка перевіряє, чи діє вона в рамках законодавства і сприяє тому, щоб зовнішня безпека забезпечувалася розвідувальними органами, а внутрішня - контррозвідувальної та поліцейськими органам [4].

В Німеччині економічна безпека країни розуміється не як прагнення до самозабезпеченості та незалежності національної економіки або політики від решти світу, а як стан стабільного і стійкого соціально-економічного розвитку країни, яке можна забезпечити на основі тісного політичного і економічного співробітництва.

Досліджуючи досвід англomовних країн, насамперед США, можна відмітити певні особливості у визначенні пріоритетних напрямків забезпечення економічної безпеки. Підтримка економічного процвітання США є однією із трьох ключових завдань у сфері національної безпеки (core objectives), а добробут американського суспільства відноситься до групи життєво важливих національних інтересів (vital interests) [5].

Головною ланкою в механізмі забезпечення національної економічної безпеки США є Національна економічна рада (NER). Завдання щодо зовнішньої діяльності національної економічної безпеки полягає у: координації роботи міністерств, відомств і організацій, пов'язаних із вирішенням зовнішньоекономічних завдань (Міністерства торгівлі, Міністерства фінансів, Апарату торговельного представника США, Держдепартаменту, Агентства міжнародного розвитку).

Важливу роль у забезпеченні національної економічної безпеки відіграють спеціалізовані державні організації, такі як Експортно-імпорتنний банк, Корпорація зі страхування приватних інвестицій за кордоном, Агентство із розвитку торгівлі, що забезпечують кредитування й страхування політичних ризиків національних експортерів. Вони виконують функцію захисту інтересів американських фірм на закордонних ринках [6].

Економічна безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки США. Протягом багатьох років в США розвивалася система та нормативно-правова база економічної безпеки держави. На сьогодні законодавче забезпечення економічної безпеки США знаходиться на високому рівні. Державна політика США зорієнтована

на підвищення ефективності національної економіки з одночасним підтриманням високого рівня економічної безпеки держави.

Висновки. З огляду на вищезазначене, в економічно розвинених державах світу велика увага приділяється питанню функціонування системи фінансово-економічної безпеки. Дослідження міжнародного досвіду таких країн як Італія, США та Німеччина є цікавим та корисним для України. В кожній з цих країн законодавче забезпечення економічної безпеки знаходиться на високому рівні, а правоохоронні органи, що забезпечують фінансово-економічну безпеку успішно відстоюють фінансові та економічні інтереси держави у межах своєї компетенції. Отже, дослідження зарубіжного досвіду економічно розвинених країн допоможе знайти оптимальні способи регулювання роботи правоохоронних органів в Україні під егідою верховенства права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Regolamento recante norme per la determinazione della struttura ordinativa del Corpo della Guardia di finanza: Decreto del Presidente della repubblica 29 gennaio 1999, №. 34.
2. Italian Criminal Code [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/22>.
3. The Fallacy of Economic Security by Stanley Kober [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.cato.org/publications/policy-economic-security>.
4. The State of the World: Germany's Strategy by George Friedman Kober [Electronic resource]. – Access mode: <https://worldview.stratfor.com/article/state-world-germanys-strategy>.
5. National Security Strategy of USA 2015 [Electronic resource]. – Access mode: <http://nssarchive.us/national-security-strategy-2015/>.
6. What is National Security? By Kim R. Holmes, PhD [Electronic resource]. – Access mode: <http://index.heritage.org/military/2015/important-essays-analysis/national-security/>.

Резнік О.М. Зарубіжний досвід діяльності правоохоронних органів що забезпечують фінансово-економічну безпеку [Текст] / О.М. Резнік // Science and society: Collection of scientific articles. - Edizioni Magi, Roma, Italy, 2017. - p. 283-286